

Riistantutkimuksen tiedote 190:1-7. Helsinki 20.9.2003

Suurpetojen lukumäärä ja lisääntyminen vuonna 2002

Ilpo Kojola

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos arvioi loppuvuoden 2002 suurpetojen vähimmäisyksilömääräksi 830 karhua, 135 sutta, 870 ilvestä ja 125 ahmaa. Vuoteen 2001 verrattuna nähtävissä oli suden, ahman ja ilveksen runsastumista. Karhukanta oli vakaa tai hienokseltaan supistunut. Susipentueita syntyi 12, mikä on suurin tunnettu määrä vuosijaksolla 1996-2002. Suurpetohavainnot kirjattiin yhteensä 13 800, mikä on nykymuotoisen suurpetoseurannan ennätys. Karhukannan maantieteellinen painopiste oli edelleen itäisin Suomi; toinen merkittävä pentutuottoalue oli Päijänteen länsipuolinen alue keskisessä Suomessa. Susikanta keskittyi itäisen Suomen kannanhoitoalueelle, mutta pesintä todettiin myös keskisen ja läntisen Suomen kannanhoitoalueilla. Ahmoja esiintyi runsaimmin tunturialueella. Laji on istutusten ansiosta muodostanut pienen pesivän kannan myös läntiseen Suomeen.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen arviot karhun, suden, ahman ja ilveksen vähimmäislukumääristä vuoden 2002 lopulla sekä lisääntymistuloksesta vuoden 2002 aikana pohjautuvat pääasiallisesti vapaaehtoisten petoyhdyshenkilöiden kirjaamiin havaintoihin. Havaintoja kirjattiin vuoden 2002 aikana 13 800 kappaletta, mikä on nykymuotoisen suurpetoseurannan ennätys. Kasvu selittyy yhtäältä petoseurannan tiivistymisestä Kainuun ja Lapin riistanhoitopiireissä, toisaalta ilveshavaintojen määrän voimakkaasta kasvusta.

Arviot petojen lukumääristä perustuvat ensisijaisesti pentuehavaintoihin, joita analysoidaan paikkatieto-ohjelman avulla. Pällekkäishavaintojen karsimisessa ensisijaisina kriteereinä ovat naapurihavaintojen väliset etäisyydet, havainnontekopäivämäärät sekä pentueen koko.

Merkittävää muuta aineistoa saatiin poronhoitoalueen ahmojen ja ilvesten esiintymisen ydinalueilla tehtyjen reittilaskentojen avulla. Nämä laskennat tehtiin yhdessä Metsähallituksen ja paliskuntien kanssa.

Jokseenkin vakaa karhukanta

Karhujen lukumäärä oli suunnilleen samansuuruinen kuin vuotta aiemmin. Merkkejä kannan hienoisesta supistumisesta oli kuitenkin nähtävissä siinä määrin, että vähimmäiskanta arvioitiin hieman pienemmäksi (830) kuin vuotta aiemmin (840). Karhuhavaintoja kirjattiin silti yhtä paljon (4808) kuin vuonna 2001. Kainuussa havaintomäärä oli yli kaksi kertaa ja Lapissa lähes kaksi kertaa suurempi kuin vuonna 2001. Näin suuri ero johtui kuitenkin pääasiallisesti havainnoinnin voimakkaasta tehostumisesta. Karhukannan muita ydinalueita edustavista riistanhoitopiireistä karhuhavaintojen määrä väheni selvimmin Kymen (- 20 %) ja Etelä-Savon (- 16 %) alueella. Pohjois-Karjalassa (- 11 %) ja Keski-Suomessa (- 2 %) muutos oli vähäisempi.

Itäisen Suomen kannanhoitoalueella elelee noin 41 %, Sisä-Suomessa noin 25 % ja poronhoitoalueella noin 24 % Suomen karhukannasta. Kannantiheys on keskimääristä korkeampi itäisimmässä Suomessa ja paikoin Sisä-Suomessa (kuva 1).

Taulukko 1. Suurpetojen vähimmäislukumäärä kannanhoitoalueittain vuoden 2002 lopussa.

Alue	Karhu	Susi	Ahma	Ihves
Pohjoinen poronhoitoalue (I)	50	4	45	10
Läntinen poronhoitoalue (II)	60	3	3	20
Itäinen poronhoitoalue (III)	85	8	17	15
Läntinen Suomi (IV)	85	12	12	280
Sisä-Suomi (V)	210	18	8	245
Itäinen Suomi (VI)	340	90	40	300
Yhteensä	830	135	125	870

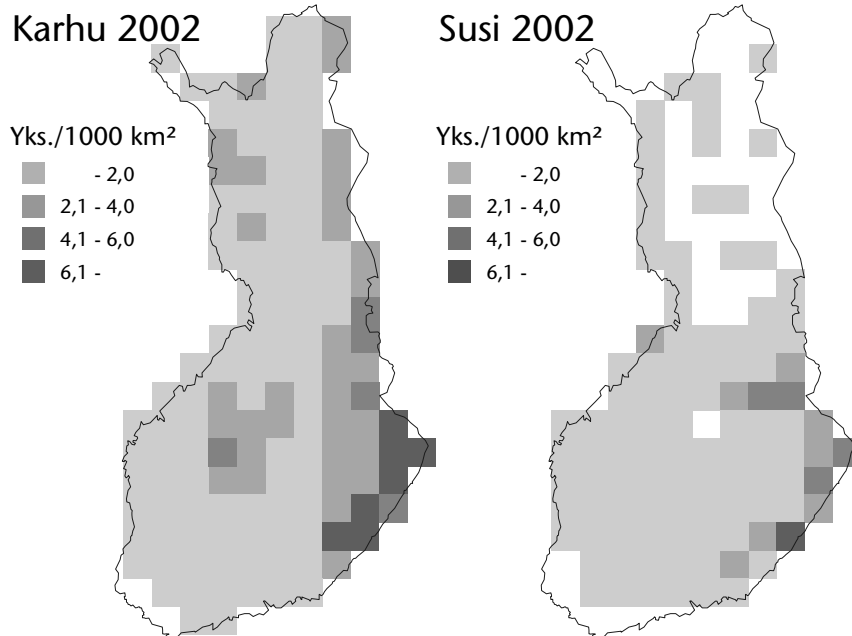

Pentuehavaintoja kirjattiin yhteensä 309. Määrä on pienempi kuin vuonna 2001 (387). Pentueissa tavattiin keskimäärin 1,6 pentua. Todellinen pentuekoko lienee tätä suurempi, sillä kaikki pennut eivät luultavasti tule havaituiksi. Erillisiä pentueita oli vähintään 85, joissa arviolta noin 160-170 pentua. Karhukantamme ydinalueilla tavattiin todennäköisesti erillisiä pentueita seuraavasti: Etelä-Savo 10, Keski-Suomi 9, Kymi 9, Kainuu 13, Lappi 15 ja Pohjois-Karjala 25.

Suomen karhukanta runsastui 1990-luvulla, mutta on sittemmin ollut suhteellisen vakaa (kuva 2).

Suden pesintöjä aiempaa enemmän

Suomessa syntyi vuonna 2002 vähintään 11, todennäköisesti 12 susipentuetta. Pentueiden määrä on vähin erin kasvanut vuosijaksolla 1996-2002. Pentueista arvioitiin syntyneen 8-9 itäisen Suomen kannanhoitoalueella, 2-3 Sisä-Suomessa ja yhden läntisen Suomen alueella. Kainuun riistanhoitopiirin alueella arvioitiin tapahtuneen kaksi pesintää, Pohjois-Karjalassa viisi, Kymen ja Etelä-Savon piirien rajoilla kaksi, Pohjois-Savossa ja Keski-Suomessa yksi pesintä.

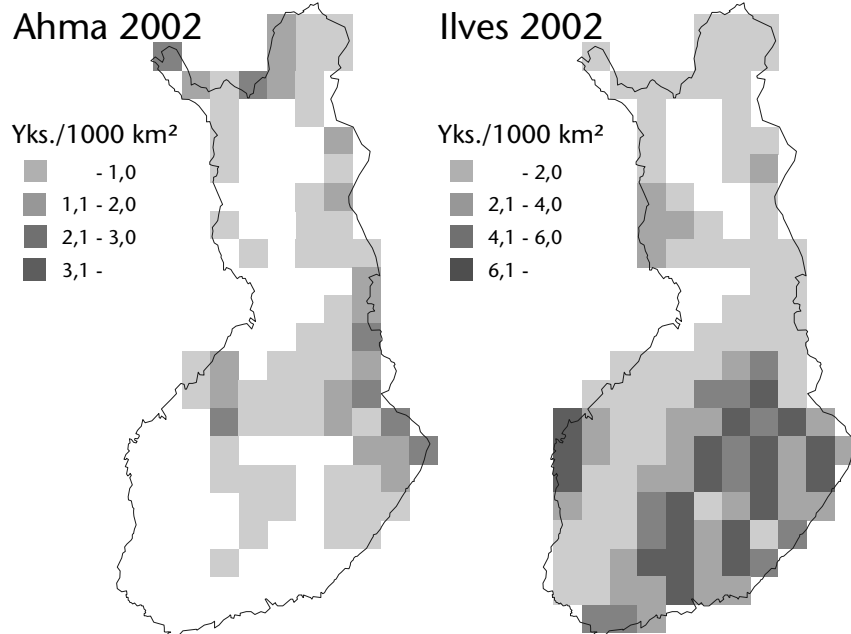
Kuva 1. Suurpetojen esiintymistiheys (yksilöä/1000 km²) 50x50 km:n yhtenäiskoordinaattiruuduittain vuoden 2002 lopussa.

Läntisen Suomen pesintä sijoittui Pohjois-Pohjanmaan rannikkoalueelle, missä susien ei tiedetä varmuudella pesineen yli sataan vuoteen. Pohjois-Pohjanmaalla pesineen parin naaras oli Sotkamossa radiolähettimellä varustettu eläin, joka jolkotteli länteen kesän 2001 aikana.

Itäisen Suomen kannanhoitoalueella liikuskeleli mainittujen yhdeksän pentueen lisäksi 3-4 sellaista pentuetta, jotka olivat ilmeisesti syntyneet Venäjän puolella.

Pentujen lukumäärä määritettiin 6:sta pentueesta. Niissä oli keskimäärin 4,3 pentua.

Suomessa eleli vuoden 2002 loppupuolella 135-145 sutta. Kanta keskittyi itäisen Suomen kannanhoitoalueelle (taulukko 1, kuva 1). Susien lukumäärä on jonkinverran kasvanut viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana (kuva 2). Sudesta kirjattiin yhteensä 2497 havaintoa.

Ahma pesii läntisessä Suomessa

Suomessa eleli vuoden 2001 lopulla arviolta 125-130 ahmaa. Ahmasta tehtiin yhteensä 804 havaintoa. Havaintomäärä kasvoi vuodesta 2001, osittain havainnoinnin voimakkaan tehostumisen johdosta Pohjois-Suomessa, osittain ahmakannan runsastumisen ansiosta.

Poronhoitoalueella elelee arviolta hieman runsas puolet (52 %) Suomen ahmoista (taulukko 1). Poronhoitoalueen ulkopuolella ahmakanta keskittyy itäisen Suomen kannanhoitoalueelle, missä eleli noin 32 % ahmakannasta (kuva 1). Näiden ahmojen elinalueena on Kainuu ja Pohjois-Karjala.

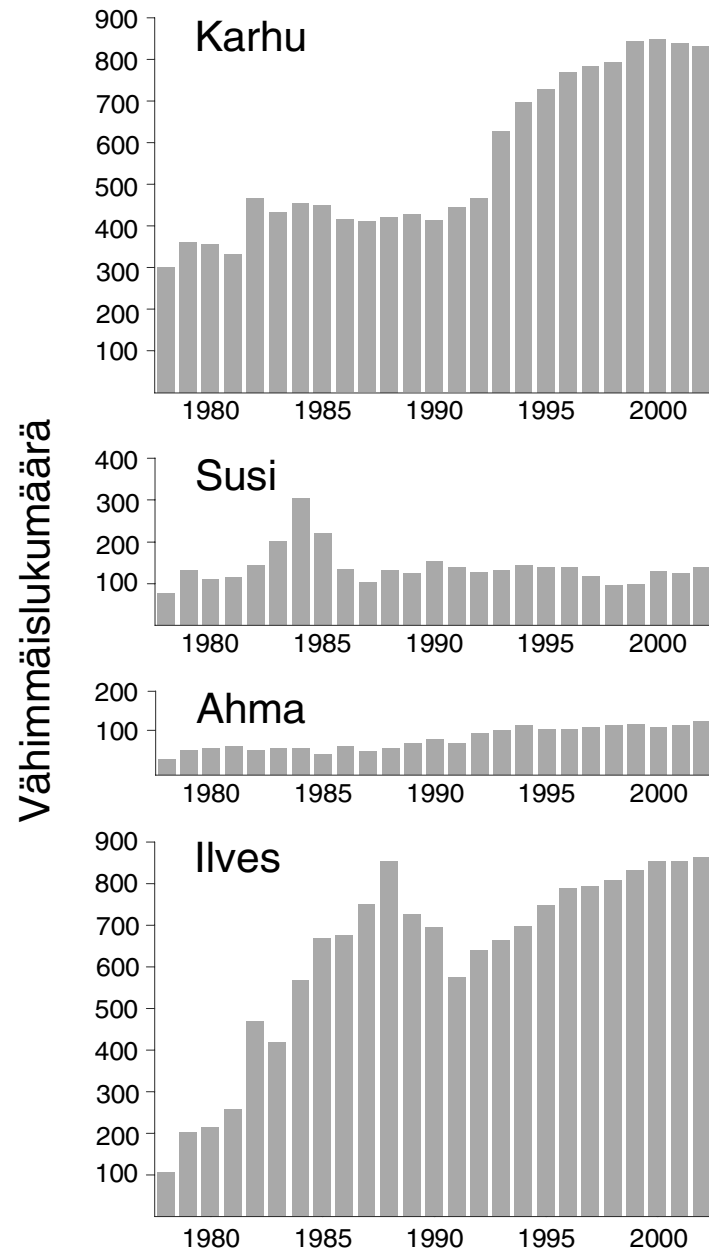
Poronhoitoalueen ulkopuolella tehtiin havainto kahdeksasta ahmapentueesta. Näistä kuusi liikuskeili itäisen Suomen alueella. Läntisen Suomen alueelta löytyi kaksi ahmapentuetta. Havainnot tehtiin Pohjanmaan riistanhoitopiirissä noin 90 km:n päässä toisistaan. Tärkeimpänä syynä

pentuja tuottavan kannan syntyyn ovat mitä ilmeisimmin vuosina 1996-1998 tehdyt ahmojen siirrot, joissa kolme naarasta ja viisi urosta kuljetettiin poronhoitoalueelta Suomenselän vedenjakaja-alueelle.

Ilves runsastui

Ilveskanta runsastui. Suomessa eleli vuoden 2002 loppupuolella 870-920 ilvestä. Laji runsastui vuodesta 2001. Ilveksestä tehtiin ennätysmäärä havaintoja, yhteensä 5691. Ilveshavaintojen määrä kasvoi vuoteen 2001 verrattuna useimmissa riistanhoitopiireissä. Määrä on kasvanut suhteellisen tasaisesti 7-8 viime vuoden aikana (kuva 2).

Havaituissa pentueissa oli (yhteensä 692 havaintoa) keskimäärin 1,5 pentua. Erillisiä pentueita arvioitiin olleen 146, joissa oli 210-220 pentua. Riistanhoitopiirikohtaisesti erillisiä vuonna 2002 syntyneitä ilvespentueita arvioitiin olleen seuraavasti: Etelä-Häme 10, Etelä-Savo 12, Kainuu 8, Keski-Suomi 10, Kymi 13, Lappi 5, Pohjanmaa 6, Pohjois-Häme 5, Pohjois-Karjala 29, Pohjois-Savo 25, Ruotsinkielinen Pohjanmaa 11, Satakunta 2, Uusimaa 10, Varsinais-Suomi 4.

Kuva 2. Suurpetojen vähimmäislukumäärän kehitys Suomessa vuosina 1978-2002.